

HRVATSKE VODE

Višegodišnji programi gradnje 2013.-2023.

Višegodišnji programi gradnje se izrađuju temeljem odredbi Zakona o vodama („Narodne novine“, broj 153/09, 130/11 i 56/13), članci 35. - 37. Programe izrađuju Hrvatske vode u formi prijedloga, sukladno Strategiji upravljanja vodama („Narodne novine“, broj 91/08) i Planu upravljanja vodnim područjima („Narodne novine“, broj 82/13), a donosi ih Vlada Republike Hrvatske nakon provedene strateške procjene utjecaja na okoliš. Višegodišnji programi gradnje kroz investicijske mjere objedinjuju obveze iz brojnih direktiva Europske unije, naročito Direktive o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima (2007/60/EC), Direktive o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju (98/83/EC) i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC).

Programima se utvrđuju pojedinačni projekti, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe.

Postupku donošenja višegodišnjih programa gradnje prethodi provedba strateških procjena utjecaja na okoliš. Postupci strateške procjene i prekogranični utjecaj programa na okoliš provode se sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13) i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“, broj 64/08). Strateška procjena se provodi tijekom izrade nacrtu prijedloga programa prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja. U postupku strateške procjene osigurava se informiranje i sudjelovanje javnosti. Prije stavljanja u proceduru donošenja, pri utvrđivanju konačnog prijedloga programa, obvezno se uzimaju u obzir rezultati strateške procjene, mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisom, te se razmatraju primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti i rezultati prekograničnih konzultacija.

Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije 

Strateška studija o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš
Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih
građevina i građevina za melioracije 

Pravna osnova i svrha dokumenta

Zakonom o vodama („Narodne novine“, broj 153/09, 130/11 i 56/13) je određeno da se Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (u daljnjem tekstu Program) izrađuje sukladno Strategiji upravljanja vodama („Narodne novine“, broj 91/08) i Planu upravljanja vodnim područjima („Narodne novine“, broj 82/13), a nakon 2015. godine i u skladu s Planom upravljanja poplavnim rizicima. Time se osigurava postupna usklađenost programa sa strateškim opredjeljenjima i politikom upravljanja vodama, te preuzetim standardima Europske unije na području politike voda, osobito onima iz Okvirne direktive o vodama (2000/60/EC) i Direktive o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima (2007/60/EC).

Ovim se dokumentom utvrđuje okvirni program ulaganja u (i) uređenje voda u cilju zaštite od štetnog djelovanja voda, kroz gradnju regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju koje mogu poslužiti prihvatu i evakuaciji velikih voda, te (ii) navodnjavanje, kroz izgradnju vodnih građevina za navodnjavanje. Program navedena ulaganja obrađuje kao dvije zasebne cjeline, iz razloga što sadrže drugačija polazišta, ciljeve, korisnike, izvore financiranja, tehničke i financijske aspekte.

Metodologija izrade

Zaštita od štetnog djelovanja voda

Prilikom izrade ovoga Programa izvršena je identifikacija projekata s osnovnim podacima, uključivo i procjena troškova. Utvrđeni su prioriteti čijom realizacijom se povećava razina zaštite od poplava na nedovoljno šticećenim područjima na kojima se mogu očekivati velike materijalne štete, ljudske žrtve i štetan utjecaj poplava na okoliš i ljudsko zdravlje, u pravilu na područjima nedovoljno šticećenih gradova i većih naselja. Prijedlog prioriternih projekata je izrađen temeljem utvrđenih kriterija koji procjenjuju značaj, karakter, utjecaj projekta na ljude, imovinu i okoliš te stupanj spremnosti za izvođenje. Prijedlog projekata je dodatno provjeren u odnosu na rezultate Prethodne procjene poplavnih rizika, izrađene u Hrvatskim vodama u 2012. godini.

Navodnjavanje

Programom se analiziraju (i) strateške odrednice, (ii) raspoložive površine za navodnjavanje, (iii) predloženi projekti u županijskim planovima navodnjavanja, te (iv) aktivnosti na pripremi projekata u okviru provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV). Uz

pomoć dodatnih pokazatelja, koji kvantificiraju značaj i efekte navodnjavanja, izrađen je prijedlog projekata za realizaciju.

Sadržaj programa

Sadržaj je usklađen s odredbama Zakona o vodama („Narodne novine“, broj 153/09, 130/11 i 56/13), te pored pravne osnove i metodologije sadrži i informacije o stanju sustava obuhvaćenih Programom, identifikaciju problema, strateške ciljeve, tehničke i financijske aspekte, plan provedbe, očekivane utjecaje na okoliš i prirodu, te društvo u cjelini.

Programski pristup

Realizacija Programa se, uz mogućnost prilagodbe, odvija kroz duži niz godina uz jasno opisane ciljeve i prioritete, te kontrolu aktivnosti. Prilikom izrade programskog dokumenta sagledan je dulji vremenski period, a prihvatanje Programa se predlaže za prvo programsko razdoblje, od 2013. - 2017. godine, nakon čega je predviđena njegova revizija.

Program je ključni dokument za izbor i provedbu razvojnih projekata, a njegove dopune i izmjene, kako bi bolje odgovarao novonastalim potrebama ili promijenjenim ulaznim pretpostavkama, obavljati će se prema dogovorenim postupcima.

Sustavno praćenje i usporedba rezultata provedbe Programa i postizanja ciljeva pruža stalnu informaciju o stanju realizacije, te omogućava prijenos iskustava na sljedeće faze Programa i/ili druge projekte.

U razdoblju od 2013. - 2022. godine predviđena je realizacija Programa kroz više Projekata, dijelova Programa, kojim se realiziraju pojedinačni projekti u određenom/zadanom vremenu pod točno određenim uvjetima i načinom financiranja.

Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina 

Strateška studija o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš
Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina 

Pravna osnova i svrha dokumenta

Zakonom o vodama („Narodne novine“, broj 153/09, 130/11, 56/13 i 14/14) određeno je da se Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina (u daljnjem tekstu Program) izrađuje sukladno Strategiji upravljanja vodama („Narodne novine“,

broj 91/08) i Planu upravljanja vodnim područjima („Narodne novine“, broj 82/13). Time se osigurava usklađenost programa sa strateškim opredjeljenjima i politikom upravljanja vodama, te preuzetim standardima Europske unije na području politike voda, osobito onima iz Okvirne direktive o vodama (2000/60/EC) te iz vodno-komunalnih direktiva (termin usvojen tijekom pregovora Republike Hrvatske i Europske komisije u okviru poglavlja 27. Okoliš). Vodno-komunalne direktive EU su: (i) Direktiva Vijeća o kakvoći voda namijenjenih za ljudsku potrošnju (98/83/EC), a odnosi se na svu vodu (bilo u njezinom prirodnom stanju ili nakon obrade) koja je namijenjena za piće, kuhanje, pripremu hrane ili druge potrebe domaćinstava, te vodu koja se rabi za proizvodnju hrane namijenjene ljudskoj upotrebi, s ciljem zaštite ljudskog zdravlja od negativnih učinaka bilo kakvog zagađenja vode namijenjene za ljudsku potrošnju osiguravanjem njezine čistioće i stanja koje ne šteti ljudskom zdravlju, te (ii) Direktiva Vijeća o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EEC, a odnosi se na prikupljanje, pročišćavanje i ispuštanje komunalnih otpadnih voda, te pročišćavanje i ispuštanje otpadnih voda industrije, s ciljem zaštite okoliša od štetnih utjecaja ispuštanja navedenih otpadnih voda. Ciljevi provedbe vodno-komunalnih direktiva sadržani su u Strategiji upravljanja vodama, Zakonu o vodama i Zakonu o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11 i 56/13) i podzakonskim aktima donesenima na temelju tih zakona, te su obvezni dio programa mjera iz Plana upravljanja vodnim područjem. Ovim se dokumentom utvrđuje okvirni program ulaganja u javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju. Također se operacionalizira sustav za provedbu, na način koji će doprinijeti učinkovitijem korištenju financijskih, kadrovskih i informacijsko-dokumentacijskih resursa kojima raspolaže vodno gospodarstvo u djelatnostima korištenja voda i zaštite voda.

Metodologija izrade

Program se formalno temelji na Planu provedbe vodno-komunalnih direktiva koji sadrži dogovorene aktivnosti i rokove vezane uz njihovu provedbu, dočim se detaljnije razrađuju tehničko/provedbeno/organizacijska pitanja, respektirajući promjene nastale u okruženju.

Javna vodoopskrba

Javnu vodoopskrbu karakterizira složena situacija. Isprepleteni su (i) zahtjevi propisa o vodi za piće koja se isporučuje putem organizirane vodoopskrbe, ne nužno i javne vodoopskrbe, (ii) način na koji se odvija javna vodoopskrba, putem velikog broja isporučitelja vodnih usluga koji često dijele nadležnost nad tehničko-tehnološkom vodoopskrbnom cjelinom, (iii) činjenica da se dio isporuke vode za piće obavlja

putem neadekvatno organiziranih tvrtki ili udruga građana, što otežava kapitalna ulaganja i održavanje takvih sustava te dovodi u pitanje sigurnost vodoopskrbe, (iv) potreba stanovništva za priključenjem te strateško opredjeljenje da se povećanje opskrbljenosti i izvrši, kao i (v) potreba za unaprjeđenjem postojećeg sustava ili organizacije na vodoopskrbnom području i uslužnom području isporučitelja vodnih usluga.

Analiza stanja i zahtjeva rezultirala je uspostavom kriterija za vrstu i obuhvat ulaganja u javnu vodoopskrbu: (i) Kriterij I, osiguranje/unaprjeđenje kvalitete vode za piće u sustavima kojima se opslužuje više 50 stanovnika prema propisanim standardima i rokovima, te (ii) Kriterij II, razvoj koji osigurava povećanje priključenosti, naročito u naseljima gdje je ista ispod 80%, te povećanje kvalitete i sigurnosti usluga. Program predviđa ulaganja po Kriteriju I do potpunog zadovoljenja, dočim se ulaganja po Kriteriju II prilagođavaju mogućnostima, odnosno priuštivosti na uslužnom području te raspoloživosti sredstava.

Javna odvodnja

Javnu odvodnju karakteriziraju visoki ali jasni zahtjevi za pročišćavanjem otpadnih voda, a za diskusiju su obuhvat javne odvodnje koji ovisi o isplativosti takvog načina organiziranja odvodnje, te s tim u vezi i postotak priključenosti.

Kriteriji za vrstu i obuhvat ulaganja u javnu odvodnju: (i) Kriterij I, pročišćavanje otpadnih voda prema propisanim standardima i rokovima, te (ii) Kriterij II, razvoj i osiguravanje priključenosti na javne sustave, te povećanje kvalitete i sigurnosti usluga. Program predviđa ulaganja po Kriteriju I do potpunog zadovoljenja u odnosu na postojeće potencijalno opterećenje, dočim se ulaganja po Kriteriju II prilagođavaju mogućnostima, odnosno priuštivosti na uslužnom području te raspoloživosti sredstava.

Sadržaj Programa

Sadržaj je usklađen s odredbama Zakona o vodama, te pored pravne osnove i metodologije sadrži i informacije o stanju sustava obuhvaćenih Programom, strateškim ciljevima, analizira tehničke i financijske aspekte, plan investiranja i provedbe, očekivane utjecaje na okoliš i prirodu, te društvo u cjelini.

Programski pristup

Programom se utvrđuje okvir za ulaganja u izgradnju komunalnih vodnih građevina za javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju. Realizacija Programa se, uz mogućnost prilagodbe, odvija kroz duži niz godina, uz jasno opisane ciljeve i prioritete te

kontrolu aktivnosti.

Program je ključni dokument za izbor i provedbu projekata a njegove dopune i izmjene, kako bi bolje odgovarao novonastalim potrebama ili promijenjenim ulaznim pretpostavkama, obavljati će se prema dogovorenim postupcima.

Sustavno praćenje i usporedba rezultata provedbe Programa i postizanja ciljeva pruža stalnu informaciju o stanju realizacije te omogućava prijenos iskustava na sljedeće faze Programa i/ili druge projekte.

Uspostavlja se učinkovit sustav dovršavanja pripremnih aktivnosti za sve projekte, koji će u svakom trenutku osigurati odgovarajući broj projekata potpuno spremnih za fazu gradnje. Time se nastoji ostvariti optimalno iskorištenje financijskih sredstava iz namjenskih fondova vodnoga gospodarstva i drugih dostupnih izvora kao što su državni proračun, fondovi Europske unije, razni domaći i strani krediti, zajmovi i donacije.